

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.006.03.2019

Elżbieta Estkowska
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Sępólnie Krajeńskim

ul. Kościuszki 28
89-400 Sępólno Krajeńskie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/086 System bezpieczeństwa obrotu środkami ochrony roślin

Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ul. Kościuszki 28, 89-400 Sępólno Krajeńskie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Estkowska, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sępólnie Krajeńskim, od 15 stycznia 2013 r. ² (akta kontroli str. 3-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin. 2. Realizacja zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin. 3. Skuteczność systemu kontroli pozostałości w żywności środków ochrony roślin. 4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2018 z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Jan Pierzyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LB/62/2019 z 10 kwietnia 2019 r. (akta kontroli str. 1-2)

Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Powiatowy Inspektor prawidłowo realizował ustawowe zadania z zakresu nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin⁵, dysponując przygotowaną kadrą pracowniczą i zapewniając odpowiednią strukturę organizacyjną PSSE. Pracownicy PSSE zgodnie z ustalonymi planami przeprowadzali kontrole oraz dokonywali poboru próbek żywności pod kątem pozostałości ŚOR. Plany te w latach 2016-2018 zostały wykonane w całości. Współpracowano także z Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa⁶, przeprowadzając wspólne kontrole u producentów produkcji pierwotnej realizowane w ramach zawartego porozumienia.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na brak w okresie objętym kontrolą działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa i jakości

¹ Dalej: „PSSE” lub „Stacja”.

² Dalej: „PPIS” lub „Powiatowy Inspektor”.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: „ustawa o NIK”.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: „ŚOR”.

⁶ Dalej: „IORIN”.

żywności w aspekcie pozostałości ŚOR – co w ocenie NIK służyłoby zwiększeniu poziomu wiedzy i bezpieczeństwa wśród producentów i dystrybutorów żywności.

III Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości środków ochrony roślin.

Opis stanu faktycznego

W badanym okresie Powiatowy Inspektor – realizując wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego⁸ do planowania działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁹ oraz wytyczne Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy¹⁰ do planowania działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa kujawsko-pomorskiego¹¹ – opracowywał „Plan zasadniczych zamierzeń Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sępólnie Krajeńskim” na dany rok kalendarzowy. Plany te uwzględniały ww. wytyczne, w tym w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa żywności z perspektywy pozostałości ŚOR poprzez m.in. przeprowadzanie kontroli i pobieranie próbek do badania, zgłaszanie alertów do systemu RASFF¹², prowadzenie rejestru podmiotów działających na rynku spożywczym, w tym prowadzących produkcję pierwotną oraz dostawy bezpośrednie.

(akta kontroli str. 17-130, 218-219)

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym PSSE¹³ zadania z zakresu nadzoru nad jakością zdrowotną żywności sprawowała Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku. Do zadań jej należało m.in. podejmowanie działań w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności, w tym pobieranie próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością do badań laboratoryjnych. Sekcji tej przypisano także zadanie polegające na prowadzeniu postępowań w ramach systemów szybkiego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i nieżywnościowych, w tym RASFF.

Zadania w tym zakresie realizowało trzech pracowników ww. Sekcji – kierownik oraz dwóch starszych asystentów. Były to osoby mające wykształcenie wyższe oraz kierunkowe studia podyplomowe. Zostali oni upoważnieni do przeprowadzania kontroli i poboru próbek, w tym w zakresie obejmującym ŚOR.

(akta kontroli str. 131-159, 218)

W latach 2016-2018 pracownicy PSSE uczestniczyli łącznie w 12 szkoleniach z zakresu bezpieczeństwa żywności uwzględniających tematykę pozostałości ŚOR w żywności, z tego: dziewięciu w 2016 r., jednym w 2017 r. oraz dwóch w 2018 r.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dalej: „GIS”.

⁹ Dalej: „PIS”, wytyczne z września 2015 r. do działalności PIS w 2016 r., z 21 września 2016 r. do działalności PIS w 2017 r. oraz z 25 września 2017 r. do działalności PIS w 2018 r.

¹⁰ Dalej: „PWIS”.

¹¹ Wytyczne z 22 października 2015 r. do planowania działalności w 2016 r., z 24 października 2016 r. do planowania działalności w 2017 r. oraz wytyczne z 24 października 2017 r. do planowania działalności w 2018 r.

¹² System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach.

¹³ Wprowadzonym zarządzeniem Nr 5/2010 Dyrektora PSSE w Sępólnie Krajeńskim z 22 marca 2010 r., zmienianym zarządzeniem: nr 7/2015 z 18 grudnia 2015 r. oraz nr 5/2018 z 22 sierpnia 2018 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Struktura organizacyjna PSSE dostosowana była do wykonywania zadań z zakresu nadzoru nad jakością zdrowotną żywności pod kątem pozostałości ŚOR. Pracownicy realizujący te zadania posiadali odpowiednie wykształcenie, uczestniczyli także w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe. Działania planistyczne Powiatowego Inspektora dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej Powiatu Sępoleńskiego były zbieżne z odpowiednimi wytycznymi GIS oraz PWIS.

OBSZAR

2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa i jakości konsumowanej żywności w zakresie pozostałości środków ochrony roślin.

Opis stanu
faktycznego

W latach 2016-2018 PPIS realizował pobór próbek do badań laboratoryjnych pod kątem ŚOR zgodnie z Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS oraz harmonogramem otrzymanym z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bydgoszczy¹⁴. PPIS zrealizował powyższy plan w 100%.

Przedmiotową kontrolą objęto w:

- 2016 r. dwóch producentów (u jednego z nich dokonano poboru dwóch próbek), dwie placówki handlu detalicznego oraz jedną hurtownię;
- 2017 r. siedem placówek handlu detalicznego, w tym cztery wielkopowierzchniowe oraz jedną hurtownię;
- 2018 r. jednego producenta, trzy placówki handlu detalicznego, w tym jeden sklep wielkopowierzchniowy oraz dwie hurtownie (w każdej z nich dokonano poboru dwóch próbek).

Próbki pobierano na podstawie Instrukcji pobierania próbek do badania żywności w kierunku pozostałości pestycydów IK/PP/BŻ/01/02 oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 października 2007 r. w sprawie pobierania próbek żywności w celu oznaczania poziomów pozostałości pestycydów¹⁵.

Powiatowy Inspektor wyjaśnił, że „przy typowaniu obiektów do kontroli pod kątem ŚOR, tj. pobierania próbek środków spożywczych do badania laboratoryjnego, brano pod uwagę:

- wytyczne zawarte w Planie pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz harmonogramie otrzymanym z WSSE;
- dostępność asortymentu w odpowiedniej ilości;
- dostępność produktów świeżych, które zgodnie z w/w wytycznymi powinny być pobierane w pierwszej kolejności, a w przypadku ich braku na rynku pobierano produkty zamrożone;
- wielkość obrotu przedmiotowym asortymentem w miejscu ewentualnego poboru próbek;
- możliwość określenia producenta/importera, ewentualnie dystrybutora.

¹⁴ Dalej: „WSSE”.

¹⁵ Dz. U. Nr 207, poz.1502.

W latach 2016-2018 liczba pobieranych próbek do badania w kierunku ŚOR wynosiła odpowiednio 6, 8, 8. W powyższym okresie nie dokonywano zmiany planu pobierania próbek na dany rok z uwagi na niewystąpienie sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów w wyniku pojawienia się na rynku produktów zawierających ŚOR i zakwalifikowanych jako niebezpieczne.

W okresie objętym kontrolą PWIS nie zlecał PPIS wykonywania badań na ŚOR w ramach posiadanej puli rezerwowej na badania pozostające w jego kompetencji.

(akta kontroli str. 207-217, 219-220, 320-322, 390)

W latach 2016-2018 PPIS przeprowadził łącznie 15 kontroli pod kątem pozostałości ŚOR w żywności w ramach nadzoru nad jakością zdrowotną krajowych środków spożywczych produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie działalności PPIS, z tego:

- pięć w 2016 r. - trzy w nadzorowanych zakładach i dwie w obrocie;
- pięć w 2017 r. – wszystkie w obrocie;
- pięć w 2018 r. – jedną w nadzorowanych zakładach i cztery w obrocie.

Czas oczekiwania na wyniki analiz od daty ich przekazania przez PPIS do PWIS wynosił: w 2016 r. od 24 do 45 dni, w 2017 r. od 25 do 49 dni, w 2018 r. od 20 do 70 dni. W żadnej z ww. pobranych prób nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu ŚOR ani obecności niedozwolonych ŚOR.

(akta kontroli str. 219-220, 280- 324)

W latach 2016-2018 PPIS przeprowadzał wspólnie z przedstawicielami IORIN kontrole producentów produkcji pierwotnej realizowane w ramach Porozumienia z 2015 r. Łącznie przeprowadzono siedem takich kontroli, z tego: dwie w 2016 r., trzy w 2017 r. oraz dwie w 2018 r. W wyniku ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Z przeprowadzonych kontroli sporządzane były raporty, które przekazywane były do WSSE w Bydgoszczy.

W okresie objętym kontrolą IORIN nie przysyłała do PPIS informacji o stwierdzeniu w płodach rolnych przekroczenia dopuszczalnego poziomu ŚOR na terenie powiatu sępoleńskiego.

(akta kontroli str. 220, 222-279, 325, 392)

W latach 2016-2018 w PSSE nie było przypadków niewycofywania z obrotu środka spożywczego szkodliwego dla zdrowia lub życia człowieka lub utrudniania czy uniemożliwiania przeprowadzenia urzędowej kontroli żywności dotyczącej ŚOR. W związku z powyższym nie wnioskowano do PWIS w Bydgoszczy o nałożenie kar pieniężnych za czyny, o których mowa w art. 103 ust. 1 pkt. 3 i 7 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia¹⁶.

(akta kontroli str. 220)

W latach 2016-2018 do PSSE nie wpłynęły żadne skargi, wnioski czy też petycje dotyczące nieprawidłowości w zakresie jakości zdrowotnej żywności pod kątem pozostałości ŚOR.

(akta kontroli str. 220)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Powiatowy Inspektor prawidłowo realizował zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa i jakości konsumowanej żywności w zakresie pozostałości ŚOR,

¹⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1541, ze zm., dalej: „ustawa o bżż”.

prowadząc kontrole i monitoring pozostałości ŚOR w żywności wprowadzanej do obrotu. Plany poboru prób na terenie powiatu sępoleńskiego w ramach urzędowej kontroli i monitoringu w latach 2016-2018 zostały wykonane w całości. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono w pobranych próbach przekroczenia dopuszczalnego poziomu ŚOR ani obecności niedozwolonych ŚOR.

OBSZAR

3. Skuteczność systemu kontroli pozostałości środków ochrony roślin w żywności przeznaczanej do obrotu.

Opis stanu faktycznego

W latach 2016-2018 PPIS nie otrzymał w celu podjęcia działań, jak również nie zgłaszał żadnego produktu do systemu RASFF.

(akta kontroli str. 220)

Powiatowy Inspektor wyjaśnił, że „w trakcie kontroli gospodarstw rolnych zbierane są informacje na temat badań żywności w kierunku ŚOR. PPIS nie posiada usystematyzowanych informacji ilu przedsiębiorców monitoruje produkcję pod kątem pozostałości ŚOR badaniami laboratoryjnymi. Stosowanie przez przedsiębiorstwa monitoringu produkcji, także w ramach badań laboratoryjnych jest jednym z kryteriów przyjętych przy analizie ryzyka opracowanej dla planowania kontroli/pobierania prób. W trakcie kontroli sanitarnych wypełniany jest arkusz oceny zakładu/produkcji/obrotu żywnością/żywieniem zbiorowego/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zawarte w nim kryteria, w tym stosowanie monitoringu produkcji, służą ocenie zagrożenia, na podstawie której określa się ryzyko, uwzględniane przy planowaniu kontroli. W odniesieniu do planu pobierania próbek do badań laboratoryjnych analizę ryzyka przeprowadza Państwowy Zakład Higieny, a weryfikację GIS”.

(akta kontroli str. 391)

W latach 2016-2018 PPIS nie kierował do organów ścigania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 96 ustawy o bżz, a związanych z pozostałością ŚOR.

(akta kontroli str. 220)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Powiatowy Inspektor nie zgłaszał ani nie otrzymywał żadnych powiadomień alarmowych w systemie RASFF, nie kierował również do organów ścigania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 96 ustawy o bżz, a związanych z pozostałością ŚOR.

OBSZAR

4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa i jakości żywności w aspekcie pozostałości środków ochrony roślin.

Opis stanu faktycznego

Powiatowy Inspektor wyjaśnił, że „w latach 2016-2018 nie realizowano tematyki ŚOR, tematyka ta nie była również poruszana w realizowanych programach oraz akcjach na szczeblu krajowym czy wojewódzkim. PPIS również nie realizował powyższej tematyki, gdyż działania takie nie znajdowały się w wytycznych do planowania działalności PPIS na lata 2016-2018. PPIS nie współpracował z organizacjami ekologicznymi/konsumenckimi w zakresie tematyki ŚOR. Nie występowało ani nie otrzymano propozycji takiej współpracy, również żadna z organizacji nie wystąpiła do PPIS o informacje w zakresie nadzoru nad ŚOR”.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

PPIS w okresie objętym kontrolą nie prowadził działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa i jakości żywności w aspekcie pozostałości ŚOR. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że podjęcie działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa i jakości żywności w aspekcie pozostałości ŚOR służyłoby zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa i wiedzy wśród społeczeństwa, w tym u producentów i dystrybutorów żywności

Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Najwyższa Izba Kontroli, odstępując od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych, nie oczekuje przedstawienia przez Panią Inspektor informacji, o której mowa w art. 62 ustawy o NIK

Bydgoszcz, czerwca 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Kontroler
Jan Pierzyński

p.o. Dyrektor
Barbara Antkiewicz

Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
podpis